

KUN KAIKKI PYSYVÄINEN HAIHTUU ILMAAN

**Marx, Karl & Engels,
Friedrich, Kommunisti-
nen manifesti.
Suomentaneet Juha
Koivisto, Markku Mäki
ja Timo Uusitupa. Jy-
väskylä, Vastapaino,
1998.**

Äskettäin suomennetussa kirjassaan "Mediakulttuuri" (Vastapaino, 1998) Doug Kellner kertoo suosikkimääritelmänsä postmodernista yhteiskunnasta löytyvän Marxin ja Engelsin Kommunistisesta manifestista, siis kauan ennen puolivillaisten postmoderni yhteiskunta -jaaritusten: "Jatkuvat mullistukset tuotannossa, kaikkien yhteiskunnallisten olojen alituinen järkkyminen, ikuinen epävarmuus ja liike erottavat porvariston aikakauden kaikista muista. Kaikki tiukkaan piintyneet suhteet ja niihin liittyvät vanhastaan arvossa pidetyt käsitykset ja näkemykset haajoavat, kaikki vasta muodostuneet vanhenevat ehtimättä luutua. Kaikki säätyperäinen ja pysyväinen haihtuu utuna ilmaan, kaikki pyhä häväistään, ja ihmisten on lopulta pakko katsoa elämäntilannettaan ja keskinäisiä suhteitaan ilman harhakuvia." Kommunistisen manifestin julkaisemisesta tuli viime vuonna (1998) kuluneeksi 150 vuotta. Kirjoitusta juhlistettiin maailmalla teoksen uusin pai-

noksin, uusin käännöksin, joukkotiedotusvälineissä ja yhteiskuntatieteellisen alan arvostetuissa aikakausjulkaisuissa. Tähän juhlintaan ja muistamiseen perustuu myös uuden suomennoksen julkaiseminen. Uuden suomennoksen esipuheessa suosiotaan Suomessakin kasvattava historioitsija Eric Hobsbawm arvioi Kommunistisen manifestin olevan mitä todennäköisimmin vaikutusvaltaisin yksittäinen poliittinen kirjoitus, joka on kirjoitettu Ranskan vallankumouksen Ihmisoikeuksien julistuksen jälkeen.

Tekstissä ei säästellä sanoja. Siinä otetaan kantaa yhteiskunnallisiin vääryyksiin sellaisilla sanoituksilla, että Kerkko Koskisellakin olisi paljon opittavaa, mikäli vielä kiinnostaisi. Yksityisomistuksesta (mutta eiks se olekaan mulle tarkoitettu juttu?): Te kauhistelette sitä, että me tahdomme lakkauttaa yksityisomistuksen. Mutta teidän nykyisessä yhteiskunnassanne on sen jäsenten yhdeksältä kymmenesosalta yksityisomaisuus poistettu.) Työ (tuttu sana): Porvarillisessa yhteiskunnassa elävä työ on vain keino lisätä kasaantunutta työtä. Kommunistisessa yhteiskunnassa on kasaantunut työ vain keino työläisten elämän avartamiseksi, rikastuttamiseksi ja edistämiseksi. Sivistys (pelkkää porvarin hapatustako?): Sivistys, jonka

menettämistä porvari valittaa, on tavattoman suurelle enemmistölle sivistymistä koneeksi. Perhe (tässä vaiheessa tulee sitten jo kansalaisen pahastua): "Mihin perustuu nykyinen porvarillinen perhe? Pääomaan, yksityiseen omistamiseen. Täysin kehittyneenä se on olemassa vain porvaristolle, mutta sillä on täydennyksenään proletariaatin pakollinen perheettömyys ja julkinen prostituutio." Isänmaa (mutta hei, eihän se näin mennyt): "Kommunisteja on edelleen moitittu siitä, että he tahtovat lakkauttaa isänmaan ja kansallisuuden. Työläisillä ei ole isänmaata. Heiltä ei voida ottaa sitä, mitä heillä ei ole." (Vaan näinhän siinä kävi.) "Kansallinen eristyisyys ja kansalliset vastakohtaisuudet häviävät yhä laajemmin jo porvariston kehittyessä, kauppavapauden, maailmanmarkkinoiden sekä teollisen tuotannon ja sitä vastaavien elinehtojen yhdenmukaisuuden myötä." Kaikkien maiden _____, verkostoitukaa!

Aikuiskasvatuksen historiaan ja elävään teoriaan Marxin ja Engelsin klassikotekstin liittyy ainakin kaksi seikkaa. Ensinnäkin maamme aikuiskasvatuksen yksi tärkeä juuri on työväenliikkeen organisoima sivistystyö, työväen omaehtoinen sivistystyö. Tämän ohjelman taustalta löytyy marxilaisia aatteita (luonnolli-

sesti monilla eriskummallisilakin tavoilla tulkittuina). Toinen tunnettu liittymäkoh- ta on Urpo Harvan ajattelu. Harvaahan pidetään yleisesti loistavana Marx-tuntijana, jonka säkenöivyyden perustui analyysin puhtaaseen, kriitti- seen tendenssiin. Asia käy selkeästi ilmi taannoisesta Harvan elämäntyötä kartoitta- neesta kokoelmasta “Urpo Harva - filosofi, kasvattaja, keskustelija (Taju, 1997), jonka Reijo Wilenius arvio tässä lehdessä (1/98). Tuossa kirjassa Heikki Mäki-Kulmalan aikaistodistus kertoo ilmas- tosta, jossa Harva Marxistaan kirjoitti: “Suomalaisessa tutki-

mus- ja keskusteluperinteessä olivat kommunistit, sosiaali- demokraatit kuten myös ns. porvaritkin liikuttavan yksi- mielisiä siitä, että Marx oli tiedemies, joka oli esittänyt joukon hypoteeseja, jotka rautaisella välttämättömyydellä ohjaavat historian ja ihmisen kulkua. Vasemmistolaisten mielestä nuo hypoteesit oli- vat tosia (oikeistolaisten mie- lestä taas epätosia). Oltiin niin myötä- tai vastasukaan, ettei sukimisen ja Marxin väliin mahtunut yhtä analyyt- tistä tulkintaa.“

Onneksi jo mahtuu.
Kommunistinen manifesti on

kannattavaa luettavaa, se lisää lukijansa sivistyksellistä pää- omaa. Aikana, jolloin pommit repivät Jugoslaviaa muistutta- en Balkanin kirouksesta Eu- roopan yllä, kun kaikki pysy- väinen näyttää haihtuvan utuna ilmaan, kaikki pyhä joutuvan häväistyksen, mei- dän olisi Marxin mukaan us- kallettava katsoa valistuksen hengessä elämän- tilannettamme ja keskinäisiä suhteitamme ilman harha- kuvia, jos vain harhailevina ja epävalmiina kykenisimme siihen.

Juha Suoranta